

Keramik van wereldklasse

한국 스타일과 철학

Korean style and philosophy

Korea heeft een bijzondere culturele ontwikkeling doorgemaakt waarin met name de beeldhouwkunst en keramiek opvallen. Deze laatstgenoemde is door stijlontwikkelingen door de eeuwen heen uiterst interessant. Het Koreaanse keramiek werd aanvankelijk sterk beïnvloed door Chinese voorbeelden. Het oudste gevonden aardewerk uit Korea dateert van circa 8000 v. Chr. Naar alle verwachting zal in de nabije toekomst daar nog ouder aardewerk gevonden worden. De productie uit vroege tijden bestond uit 'primitief ogend' maar uitermate fraai gevormde steengoed producten. Eeuwen later (11-12^e eeuw) werd het celadon glazuur — ontdekt door de Chinezen — in Korea technisch aanzienlijk verbeterd. Niet veel later kwamen daar ook het onderglazuur rood en het prachtige kobaltblauw bij. Er is door de tijd redelijk wat antiek keramiek bewaard gebleven. De grootste bewonderaars van de Koreaanse keramiek waren de Japanners. Door hen zijn de prachtigste collecties bijeengebracht.

Koreaanse keramiek geschiedenis in een notendop

Het is niet de eerste keer dat een verzonken cultuur het daglicht weer ziet in de 20^e eeuw. Het overkwam Korea. Voor het Westen begon de geschiedenis van de Koreaanse keramiek pas ca 100 jaar geleden door een toevallige vondst van Japanners op Koreaans grondgebied.

Als voorbereiding op de oorlog met Rusland (1904-1905) legden de Japanse bezetters een spoorlijn aan dwars door Korea. Daarbij stootten zij op koningsgraven uit de 12^e eeuw. Enkele Europese archeologen, gezanten en enige reizigers waren aanwezig bij het openen van deze koningsgraven rond de oude hoofdstad Kaesong. Ze zagen als 'eersten' de hoogwaardige celadons uit het Koryo tijdperk (918-1392). De gekoloniseerde Koreanen zelf wisten niets meer van de bijzondere keramische geschiedenis uit hun eigen cultuur. De Japanners daarentegen wisten het wèl!

Al tijdens de 'Pottery war' (1596-1598) hadden zij Koreaanse pottenbakkers gevangen genomen en naar Japan gebracht. Onder dwang werd de vakbekwaamheid van de Koreaanse ambachtslieden ingezet om de eigen ingestorte Japanse keramiek productie te innoveren en verbeteren. De Japanse keramiek kende hierna een enorme bloei, de Koreaanse productie echter raakte

Vervolg pagina 2

Expositie Koreaans contemporair keramiek bij Keramikos

Hedendaagse Koreaanse keramisten zijn al even interessant als hun verre voorgangers. De oude waarden blijven door hen gekoesterd en nieuwe inzichten worden toegevoegd. De nu klassieke Tongkama wordt als vanouds gestookt maar nu met nieuwe inzichten.

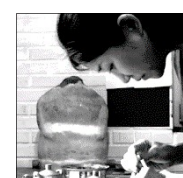
De Koreanen Kim Daewoong en Ki Hyun Kweon zijn twee jonge keramisten.

In hun werk is de versmelting van verleden en toekomst goed zicht- en voelbaar.

U kunt hun objecten deze zomer bekijken tot 10 augustus in de galerie van Keramikos, Oudeweg 153, 2031 CC Haarlem.

Kim Daewoong
is geschoold keramist. In Korea is hij een topper.

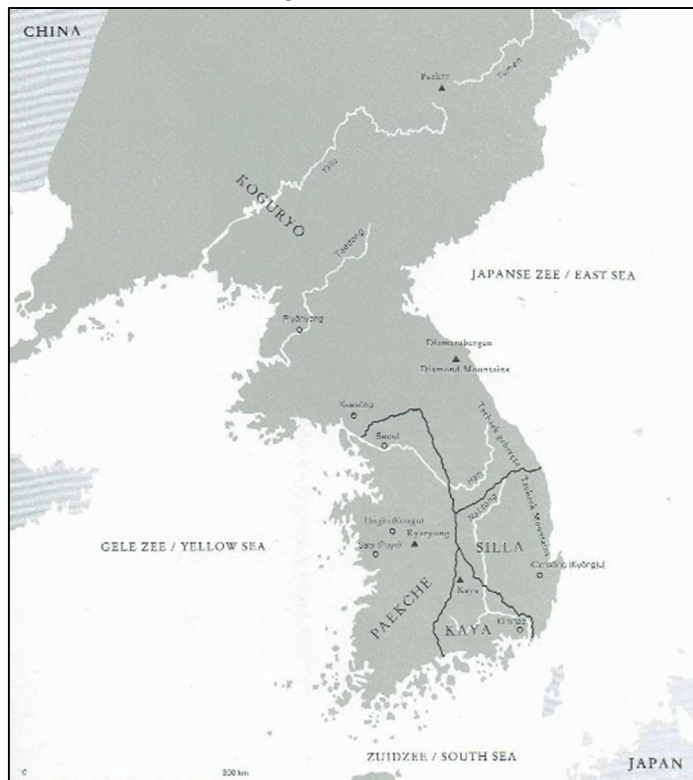

Ki Hyun Kweon
Zij beschildert haar keramiek met cobalt oxyde op exotische wijze.

Vervolg van pag.1

geleidelijk in verval. Eind 19^e eeuw kocht koning Kjong van Korea liever Japans Imari porselein voor zijn hofhouding dan porselein van eigen fabricaat. De ‘koninklijke ovens van Punwon’ in Kwangju —*waarin gedurende 500 jaar onafgebroken meesterwerken waren gebakken*— werden in 1883 gesloten! Eeuwenlange ontwikkelde productiemethoden raakten totaal in de vergetelheid!

Koreaanse koninkrijken in de 5^e-6^e eeuw

Buurman China

Het oudste Koreaanse aardewerk (mogelijk zelfs 8000 v. Cr.) uit de verre prehistorie bestond uit eenvoudige bruine producten simpel versierd met geometrische insnijdingen. zoals Yunggimun aardewerk (5000 v. Cr.), een oud type aardewerk (de naam betekent letterlijk "aardewerk met een verhoogd ontwerp"). Vanaf de bronstijd (ruim 2000 v.Ch.) is de invloed uit buurland China duidelijk zichtbaar.

Silla periode

Silla was een Koreaans koninkrijk. Uitgegroeid van een stadsstaat (57 voor Chr.) tot één van de drie koninkrijken op dit grote schiereiland. Met de vereniging van “de Drie Koninkrijken” tot één rijk door Silla (668

Schaap, vroeg celadon, 3e-4e eeuw na Chr

na Chr.) bereikte de cultuur een hoogtepunt in de Koreaanse geschiedenis. Met de aanvang van de Silla periode (jaar 57 na Chr.) nam de ontwikkeling van keramische technieken een grote vlucht en vertoonde het Koreaanse keramiek een eigen stijl.

Tussen de eerste eeuw v.Chr. en de tiende eeuw na Chr. konden de Koreaanse pottenbakkers naast aardewerk ook keramiek vervaardigen van harde steengoedkwaliteit. Het land is gunstig bedeed met geschikte kleigronden voor de hoge stook. In latere tijden bij de overheersingen door Japan werd veel kaolienrijke klei naar Japan geëxporteerd waardoor de porselein productie daar kon expanderen.

De Silla periode eindigde in het jaar 935. Hierop volgde Goryeo-dynastie. Deze eindigde in 1392 wat ook het einde was van de “verenigde Drie Koninkrijken periode”. De werken in deze latere periode worden over het algemeen beschouwd als een hoogtepunt in de hele Koreaanse keramiekgeschiedenis.

De Tongkama

Grijs steengoed werd al tijdens het vroege Silla tijdperk (326-668) geproduceerd. Dat duidt op het gebruik van ovens die toen al een temperatuur van 1250-1300 C^o konden bereiken. In het naastgelegen koninkrijk Kaya werd de techniek voor hoog stoken ontwikkeld voor de ijzerproductie. Deze oven-technologieën waren vrijwel zeker afkomstig uit China waar Silla tijdenlang goede betrekkingen mee onderhield.

Het meest voorkomende type oven in het Silla tijdperk was de Tongkama, die in hellingen in tunnelvorm werd gebouwd. Ze konden wel 20 meter lang en 5 meter breed zijn, met richels in de binnenzijde van de helling om het aardewerk op te kunnen plaatsen. De ovens maakten optimaal gebruik van het opstijgen van warme lucht.

De klassieke Tongkama’s worden door hedendaagse Koreaanse keramisten weer opnieuw gebouwd en gestookt. Zij stoken met regelmaat ruim twintig Tongkama’s verspreid over het land.

Boeddhisme

Begin 600 is de invloed van het Boeddhisme zichtbaar op de werkstukken van het Verenigd Silla Koninkrijk (668-935). Door de intrede van het Boeddhisme is door het cremeren een grote vraag ontstaan naar urnen. De decoraties op het keramiek bestaan voor een groot deel uit Boeddhistische

Vervolg pag 3

motieven als lotusknoppen, lotusbloemen en wolkjes. De keramiek voor dagelijks gebruik was soberder en vertoonde veel minder decoraties. Opmerkelijk voor deze periode is

de ontwikkeling van 'as-glazuur' die later een grote rol gaat spelen bij het optimaliseren van de samenstelling van celadon glazuren.

Silla ware, graffurn

Tijdens de **Koryo dynastie (918-1392)** ontwikkelde zich het 'Greenware'. Vanuit China bereikt celadon glazuur (jade nabootsen) het Koreaanse schiereiland. De Koreaanse pottenbakkers verbeterden de samenstelling van de recepten (een laag ijzer percentage) en ontwikkelden reductie technieken (O₂ onttrekken) tijdens de hoge stook. Typisch voor deze periode is de Maebyong celadon vaas. (Vazen met een kleine, licht gekrulde mondrand, korte nek, ronde schouder en vernauwde taille. Ze werden eerst gebruikt om wijn te bewaren en later als vaas voor de takken van pruimenbloesems).

Opvallend voor de hele tijdlijn (vanaf de prehistorie) is de ontwikkeling van de Koreaanse 'ruwe keramiek' naar de uiterst verfijnde celadons uit de 12^e eeuw. Zelfs verfijnder dan de Chinese keramiek uit diezelfde tijd. De Chinezen benoemden het Koreaanse keramiek 'het beste onder de hemel'. Vondsten tonen late Koreaanse celadons met rode

Maebyeong celadon vaas met sanggam gegraveerde kraanvogels (National Treasure No. 68)

accenten. Koper onderglazuur werd pas 200 jaar later door de Chinezen toegepast.

Tenslotte gebruikten de Koreaanse pottenbakkers de 'Sanggam' decoratie-techniek al in deze periode. In de leerharde klei kerfden zij patronen en vulden deze op met kleislib of later zelfs met goud. De objecten werkten zij af met een transparant glazuurlaagje.

In de 13^e eeuw stopte de celadon productie abrupt als gevolg van de invasie van de Mongolen.

Een nieuwe tijd

In 1392 herwon Korea weer haar onafhankelijkheid. Tijdens de **Yi- of Choson-dynastie (1392-1910)** overheerste het **Neo-Confucianisme**. Dit werd de officiële religie. De nieuwe orde stond voor puurheid, bescheidenheid en nederigheid. In keramiek vertaalt zich dat in wit porselein, het nieuwe symbool van puurheid. Eenvoudige vormen (zonder kleur en versiering) drukken het streven naar zuiverheid uit. Tijdens het regiem van Koning Sejong de Grote (1418-1450) was de officiële kleding dan ook wit aan het hof en de hofhouding at en dronk uitsluitend uit wit porselein. Kyu-gyong, een Koreaanse geleerde uit die tijd legt het als volgt uit: "De intrinsieke waarde van wit porselein ligt in de volmaakte zuiverheid. Elke poging om het te versieren, zou enkel zijn schoonheid ondermijnen". Deze opvattingen evolueren echter daarna: summier accenten van rood (koperoxide) en blauw (kobaltoxide) mogen weer.

In niet door de staat gecontroleerde pottenbakkerijen produceren de pottenbakkers in de 15^e en 16^e eeuw **Buncheong wares** 'òfwel **Punch'ong**: grijs-groen keramiek met witte slib bedekt. Het is een overgangsvorm tussen het celadon van de Koryo-periode en het witte porselein van de Choson-dynastie. Wensen van 'gewone mensen' werden uitgevoerd (kolfflesjes, schenkflesjes, etc.). Op dit gebruiksgoed voor dagelijkse toepassing schilderden de pottenbakkers Buncheong decoraties van bruin ijzeroxide onderglazuur. De afbeeldingen van pioenrozen, vogels, vissenparen en de toepassing van puntjes/stippels waren zeer populair.

En wie waren gek op deze werkstukken? Juist ja de Japanners. Ondanks hun vele brute optredens in de Koreaanse geschiedenis hebben Japanners veel respect getoond voor Koreaans keramiek. Bijvoorbeeld, een eenvoudig dagelijks product als de **Punch'ong** rijstkom is door de Japanners geadopteerd voor hun beroemde thee ceremoniën.

Door de eeuwen heen hebben Japanse verzamelaars prachtige collecties samengesteld met de meest uiteenlopende Koreaanse keramische objecten. Op veilingen zijn het de Japanners die veel geld over hebben voor het keramiek uit de zeer lange Koreaanse traditie.

Door Tele-Mail geraadpleegde bronnen:

Etnografisch Museum Antwerpen (Korea 1993)

RMO Leiden (Korea 1993)

Ancient History Encyclopedia

Diverse interviews